

Policy

för advokaters användning av sociala medier

Antagen och utfärdad i december 2015

Inledning

Sociala medier är ett utmärkt verktyg i advokatverksamheten. Syftet med detta policydokument är att främja att advokater använder sociala medier på ett ansvarsfullt sätt. Rätt använt kan sociala medier ge advokater bra möjligheter att marknadsföra sig, skapa debatt i rättspolitiska frågor och engagera sig i givande konversationer med kollegor, klienter och andra personer. Användningen av sociala medier kan emellertid också innebära problem utifrån de advokatetiska kärnvärden som en advokat har att förhålla sig till i sin verksamhet. Olämplig användning riskerar även att skada advokatväsendets anseende. Genom ett antal handlingsprinciper vill Advokatsamfundet bistå för att advokater ska kunna använda sociala medier på ett bra sätt inom ramen för gällande rätt och advokatetiska regler. En advokat har att bete sig på samma professionella sätt på sociala medier som i den fysiska verkligheten. Genom att advokaters användning av sociala medier sker i enlighet med samma yrkesetiska krav som ställs upp för advokatverksamheten i övrigt, kan klienternas intressen skyddas och allmänhetens förtroende upprätthållas.

Bakgrund

Idag använder de flesta olika sociala medier (såsom *Facebook*, *LinkedIn*, *Instagram*, *Twitter*, *Yahoo*, *Google+*, *YouTube*, olika bloggar, m.m.). Många delar med sig av sina upplevelser, erfarenheter och uppfattningar på den mängd olika sociala nätverk som idag finns för elektronisk kommunikation. Detta sker i vissa fall såsom privatperson och i vissa fall såsom yrkesman eller yrkeskvinna.

Advokater kan i sin yrkesroll använda sociala medier på många positiva sätt, t.ex. för yrkesmässigt nätverkande, för att skapa debatt i rättspolitiska frågor, för att påvisa brister i rättssystemet och för att skydda klienters intressen på olika sätt. Sociala medier kan också vara ett sätt att kommunicera och marknadsföra den egna verksamheten (både nå nya och befintliga klienter) samt bygga sitt personliga och byråns varumärke. Sociala medier kan också vara användbara för advokater och advokatbyråer för att nå potentiella medarbetare till byrån och för att söka information som kan användas inom ramen för olika advokatuppdrag.

Om sociala medier inte används på ett sätt som är förenligt med advokatrollen kan det dock få negativa konsekvenser såväl för den enskilde advokaten som för advokatkåren i stort.

Advokatycket omgärdas av en rad regler fastslagna både i lag och vägledande regler om god advokatsed. Advokater måste i sin professionella verksamhet förhålla sig till grundläggande etiska plikter (kärnvärden) som syftar till att skydda klientintresset, såsom tystnadsplikt, oberoende, klientlojalitet och frånvaron av intressekonflikter, och har även i övrigt att visa diskretion och respekt i sitt handlande, också på nätet.

Gränsdragningen för vad som är privat handlande och advokatverksamhet är i många fall svår att dra när det gäller användningen av sociala medier. Uttalanden kan dock i många fall svårigen göras i egenskap av privatperson när det gäller förhållanden som på något

sätt berör yrkesrollen. Även i andra fall kan det vara svårt för en advokat att uttala sig enbart som privatperson om vissa omständigheter.

Yrkestiteln ”advokat” är ett varumärke som står för kompetens, erfarenhet och kunnande, och är dessutom förknippat med ett högt anseende. Utifrån dessa utgångspunkter är det viktigt att advokater använder sociala nätverk på ett sätt som är förenligt med gällande yrkesplikter som advokat och som inte skadar klientintressen eller allmänhetens förtroende för advokater.

Att tänka på som advokat vid användande av sociala medier

Advokatsamfundet vill särskilt peka på följande råd för användning av sociala medier. Dessa råd och riktlinjer bygger delvis på de principer för användning av sociala medier som tagits fram av den internationella sammanslutningen av advokatororganisationer *International Bar Association*, IBA.¹ Det är dock viktigt att understryka att de angivna handlingsprinciperna inte är uttömmande, utan att det även finns andra förhållanden att beakta när en advokat kommunicerar på olika sociala nätverk.

- **Säkerställande av ett ansvarsfullt användande**

En advokat måste alltid förhålla sig till gällande rätt och advokatetiska regler vid användande av sociala medier.

En advokat måste alltid vara uppmärksam på att egna uttalanden och ståndpunkter inte strider mot de intressen som advokatens klienter kan ha.

Vid användning av sociala medier bör advokaten ha i åtanke att inlägg, synpunkter och andra åsiktsyttringar kommer finnas kvar på nätet under lång tid och är svåra att ta bort. Den s.k. ”rätten att bli glömd” på sociala medier kan långt ifrån alltid upprätthållas.

Advokater bör alltid använda vårdat språk, undvika beteenden på sociala medier som kan väcka anstöt och bör inte uttala sig nedlåtande om vare sig andra advokater eller andra företrädare för rättsväsendet.

För en advokat är det också viktigt att komma ihåg att uttalanden och synpunkter i vissa fall och under vissa omständigheter av allmänheten kan uppfattas som uttalanden om gällande rätt. Det kan därför många gånger vara lämpligt att klargöra om det är advokatens professionella eller privata uppfattning som torgförs. Ibland kan det även vara lämpligt att tydliggöra att de åsikter och synpunkter som redovisas är advokatens egna och inte nödvändigtvis delas av den byrå vid vilken advokaten är verksam.

¹ International Bar Association, IBA, har den 24 maj 2014 antagit internationella principer för advokaters användning av sociala medier – *IBA International Principles on Social Media Conduct for the Legal Profession*, med ett antal vägledande förhållningssätt i olika frågor för advokater över hela världen. Även den europeiska sammanslutningen av advokatsamfund i Europa; the Council of Bars and Law Societies of Europe, CCBE, har tagit fram en studie om advokaters användning av sociala medier, *CCBE Study on the use of social media by lawyers* (September 2011), se www.ccbe.eu.

Det kan i vissa fall vara olämpligt att vara såväl yrkesmässig som privat på ett och samma medium. Det kan därför vara lämpligt att överväga både ett privat och ett yrkesmässigt konto på ett visst nätverk som advokaten vill använda. En annan möjlighet är att begränsa åtkomsten till exempelvis användarens privata inlägg är genom att aktivera de särskilda sekretessinställningar ("privacy settings") som finns på olika sociala nätverk. Oavsett vilket socialt medium som advokaten är aktiv på, bör han eller hon under alla förhållanden överväga i vilket sammanhang uttalanden görs, vilken potentiell publik som finns och inte göra uttalanden som inte skulle ha gjorts inför andra människor "öga mot öga".

Oetiska, respektlösa och innehållsmässigt felaktiga uttalanden kan föranleda ansvar för den enskilde advokaten och få negativa konsekvenser av olika slag både för den enskilde advokaten och för advokatkåren i stort. Det bör i detta sammanhang klargöras att det på sociala medier inte finns någon ansvarig utgivare och att regler om ansvarsfrihet för uttalanden i tidningar och andra skriftliga medier därför normalt inte är tillämpliga, vilket innebär fullt ansvar för vad som uttrycks på olika sociala nätverk.

Advokater bör aldrig använda andras material utan tillåtelse, vara noga med att ange källor och följa de upphovsrättsliga regler som gäller för olika publikationer. En advokat som använder externa länkar för att peka på sina källor bör tydligt visa att det är fråga om externa länkar.

Det är avslutningsvis även viktigt att sätta sig in i villkor och funktioner för de sociala nätverk och tjänster som används, särskilt då utvecklingen går mot ökad integration mellan olika sociala nätverk och även med webben. Detta kan innebära att kommentarer m.m. på ett socialt nätverk även kan publiceras på andra nätverk, något som kan ge ytterligare spridning. Det är också viktigt att kontinuerligt bevaka uppdateringar i användarvillkor och vara uppmärksam på att inlägg kan göras synliga för personer utanför ett visst nätverk, om någon i nätverket väljer att dela ett inlägg.

- **Bibehållande av oberoendet**

De många plikter som åvilar en advokat kräver advokatens absoluta oberoende, fritt från varje annat inflytande, i synnerhet sådant inflytande som kan följa av hans eller hennes egna personliga intressen eller yttre påtryckningar. Ett sådant oberoende är lika nödvändigt för förtroendet för rättskipningen som domarens opartiskhet. En advokat måste därför undvika varje inskränkning av sitt oberoende och noggrant ge akt på att inte åsidosätta sina yrkesnormer i syfte att tillfredställa andra intressen.

Kommentarer och andra synpunkter som lämnas på sociala nätverk bör alltid genomsyras av samma professionella oberoende som krävs av advokaten i dennes yrkesroll och advokaten får genom den sociala medieanvändningen inte låta sig utsättas för externa påtryckningar eller på annat sätt påverkas så att hans eller hennes oberoende påverkas.

- **Bibehållande av tystnads- och diskretionsplikten**

Skyddet för förtrolig kommunikation mellan klient och advokat är en av hörnstenarna i rättsstaten. Advokatens tystnadsplikt är en av advokatens viktigaste yrkesplikter och ett av

de viktigare klientprivilegierna för den rättssökande allmänhet som vänder sig till en advokat för juridisk rådgivning eller rättsligt biträde.

Det är en grundläggande egenskap i advokatens funktion att advokatens klient berättar saker för honom eller henne, som klienten inte skulle berätta för andra och att advokaten får annan information i förtroende. Utan säkerställd tystnadsplikt kan något förtroende inte finnas. Tystnadsplikten är därför en primär och grundläggande rättighet och skyldighet för advokaten. Advokatens tystnadsplikt tjänar rättskipningens och klientens intressen. Den är därför berättigad till särskilt skydd av staten. En advokat ska iaktta tystnadsplikt med avseende på all information som advokaten får kännedom om inom ramen för sin yrkesverksamhet. Tystnadsplikten är inte begränsad i tiden.

Mot denna bakgrund är det viktigt att ha i åtanke att sociala medier inte lämpar sig för att avhandla klientinformation eller andra uppgifter som omfattas av advokatens tystnadsplikt och diskretionsplikt, om det inte kan säkerställas att sådan information kan skyddas i enlighet med gällande yrkesmässiga, etiska och rättsliga krav. Det är därför en självklarhet att inte lägga ut konfidentiell information om pågående uppdrag, klienter, m.m.

Advokater bör även beakta skyddet för klientsekretess i ett vidare sammanhang vid användning av sociala medier. Exempelvis kan information om var advokaten geografiskt befinner sig utifrån användandet av sociala medier, innebära att det kan påvisas att advokaten företräder en viss klient som inte vill att advokatuppdraget ska bli offentligt. Även på andra sätt kan advokatens användning av sociala medier lämna elektroniska spår till en viss klient som vill vara anonym, eller i övrigt riskera klientsekretessen. Stor försiktighet bör givetvis även iakttas vid uppläggnings av fotografier som kan röja klientrelationer och andra förhållanden som omfattas av advokatens tystnads- och diskretionsplikt.

- **Upprätthållande av advokatens yrkesmässiga integritet och allmänhetens förtroende**

En förutsättning för förtroendefulla förhållanden mellan advokater och klienter, liksom allmänhetens förtroende för advokatkåren är att advokaten agerar hederligt, respektfullt och med integritet och kompetens. För advokater är dessa traditionella dygder yrkesplikter som måste upprätthållas även på sociala medier.

Advokater bör vidare säkerställa att agerandet på sociala medier står i överensstämmelse med gällande rätt och advokatetiska yrkesplikter i syfte att upprätthålla allmänhetens förtroende för såväl den egna verksamheten som för advokatkåren som helhet.

Advokatens uttalanden bör därför alltid vara sanna, etiskt försvarbara och förenade med gott omdöme och respekt för andra människor. Advokaten ska vara förvissad om att hans eller hennes användande av sociala medier inte negativt påverkar klienters eller allmänhetens förtroende för advokaten eller advokatkåren som helhet.

Det är även viktigt att komma ihåg att uttalanden och andra uppgifter som finns på sociala medier inte alltid kan tas bort och därför kommer finnas kvar i offentlighet under oöverskådlig tid. Såsom redan påtalats är det ofta svårt att upprätthålla den s.k. ”rätten att

bli glömd” på sociala medier. Kommentarer och annat innehåll på sociala medier som är av oprofessionellt eller oetiskt slag kan därför för lång tid komma att skada inte bara den enskilde advokaten, utan även skada allmänhetens förtroende för advokatkåren som sådan.

- **Intern byråpolicy**

Varje advokatbyrå bör ha klara och entydiga riktlinjer för de anställdas användande av sociala medier i enlighet med de principer som framgår av detta dokument. Advokat, biträdande jurist och annan personal som anställs, bör omgående informeras om advokatbyråns riktlinjer i frågan om personalens användande av sociala medier såväl i byråns namn som för egen räkning.